

Una convivència factible

S'ha d'abordar la gestió dels espais naturals i rurals en àrees metropolitanes amb molta prudència, perquè estem davant de molts sistemes que interactuen entre ells

Un total de 300 tècnics, polítics, planificadors i estudiosos del territori es van reunir a Barcelona els dies 26, 27 i 28 de març en el III Simposi d'Espais Naturals i Rurals en Àrees Metropolitanes i Periurbanes. En total s'hi van presentar setze comunicacions, que recullen experiències de diverses ciutats i regions metropolitanes d'arreu del món.

El debat sobre els espais naturals i els àmbits rurals situats en àrees metropolitanes és més viu que mai a causa del fort creixement urbà que s'experimenta arreu del món. És un debat que va més enllà de la tradicional dualitat camp-ciutat, avui superada perquè la ciutat ja ha envaït amb la seva perifèria els àmbits rurals i, a la

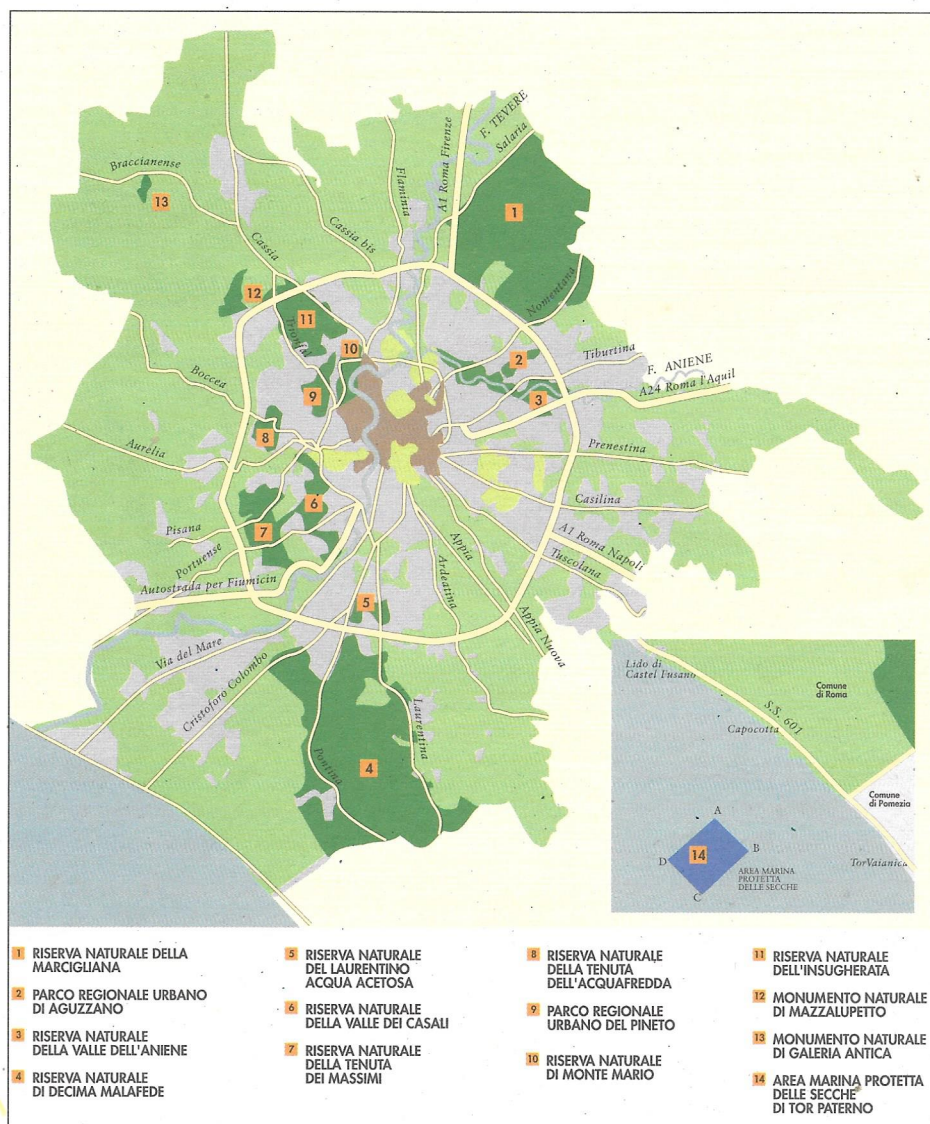
inversa, hi ha zones naturals completament envoltades per zones urbanes consolidades.

A Europa, el 80% de la població viu en zones urbanes. A la vegada, el territori està fragmentat des del punt de vista ambiental i també per la gran quantitat d'instàncies administratives que hi intervenen. Això dificulta en ocasions la gestió integrada, però els europeus han inventat les solucions.

SENTIT PRAGMÀTIC

Berlín i Brandenburg han sabut cooperar. Berlín, capital d'Alemanya, és també una ciutat estat situada al cor del territori d'un altre estat federat, que és Brandenburg. Això no ha impedit que tots dos estats posessin en marxa un sistema comú de planificació regional. Berlín és una urbs molt poblada, i Brandenburg, un estat agrícola i molt extens, però tots dos van voler garantir un desenvolupament dels seus respectius territoris, molt diferents entre ells, però amb una influència recíproca.

Al nord de França, hi tenim un altre cas de gestió dels espais lliures. Es tracta de la ciutat de Lilla, que, amb una àrea metropolitana de poc més d'un milió d'habitants, ha emprès un pla per multiplicar per cinc els seus espais verds en vint anys. L'escassetat d'aquests espais implicava una pèrdua d'empreses, que consideraven que no hi havia prou qualitat de vida. Per tant, al darrere d'aquest pla hi ha una doble intenció, ambientalista i econòmica, que així es torna compatible.

ANELLES VERDES

L'anella verda de Vitòria, la capital del País Basc, se situa en una línia unívocament ambientalista. Des del 1993, l'objectiu ha estat integrar els espais verds periurbans de manera que facin de transició entre la trama urbana central i el medi natural. La ciutadania ja n'ha obtingut grans beneficis, amb 422 ha de zona verda, travessades per nombroses rutes ciclistes i de passeig. L'any passat, aquestes àrees van ser visitades per 290.000 persones. Tenint en compte que la ciutat només té 220.000 habitants, es pot qualificar d'èxit.

Una operació amb certes semblances, però a diferent escala, és la que ha fet RomaNatura a la capital italiana. Per primer cop, una sola entitat s'encarrega de gestionar catorze zones naturals protegides en el territori del municipi de Roma, que té uns 3 milions d'habitants. Aquestes zones tenen diferents tractaments segons siguin parcs regionals o reserves naturals, i sumen unes 15.000 ha. La gestió de RomaNatura ha posat a l'abast dels romans terres que abans eren desconegudes, ignorades o, senzillament, maltractades pels abocaments, tot i que el problema pot ser ara morir d'èxit, a causa de l'elevat nombre d'habitants i de l'interès cada cop més gran que la ciutadania demostra per aquestes àrees.

Una experiència força diferent de les esmentades fins ara és la de Ciutat del Cap, a Sud-àfrica. Aquest és un punt de gran interès per a la biodiversitat del planeta. Per això, els governs nacional, provincial i local estan preparant una estratègia conjunta, anomenada Acció al Cap per a les Persones i el Medi Ambient, que busca la col·laboració d'organitzacions i societat civil. L'estratègia va dirigida a preservar la biodiversitat que hi ha als límits de la ciutat i es vol integrar en tots els processos de decisió del municipi. Això és signe de valentia i compromís. De ben segur que poden sorgir conflictes seriosos pels interessos econòmics de l'ús del sòl, però, si cal preservar un hàbitat important, això haurà de tenir prioritat per damunt de tot.

REFLEXIONS DE PRESENT I DE FUTUR

A part de les experiències presentades, les reflexions dels experts que van acudir al simposi van deixar clares algunes qüestions. La primera és que s'ha d'abordar la gestió dels espais naturals i rurals en àrees metropolitanes amb molt prudència, perquè es-

I A BARCELONA?

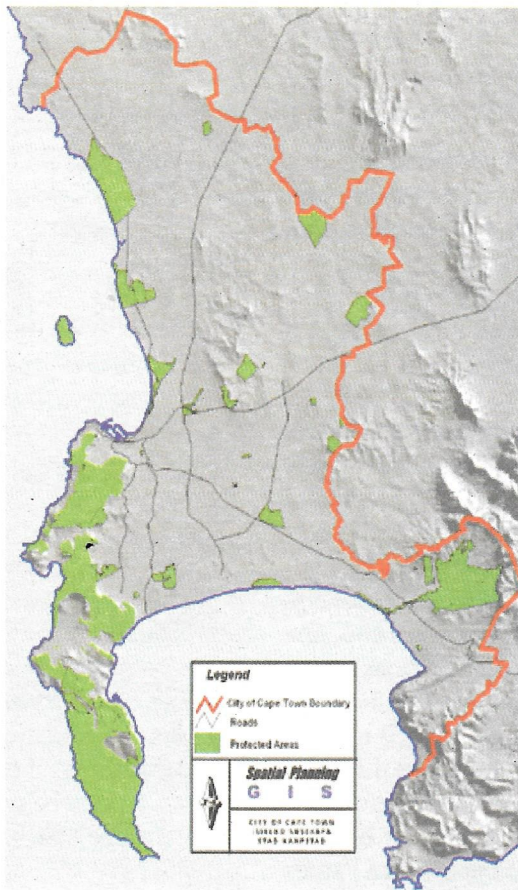
La regió de Barcelona compta amb nombrosos espais lliures distribuïts al llarg i ample del seu territori –que conté una conurbació de 4,5 milions d'habitants–, però per aconseguir una bona ordenació territorial cal disposar de bona informació. En aquest sentit, la Diputació de Barcelona ha posat en marxa un sistema d'informació territorial de la xarxa d'espais lliures (SITXELL). És un projecte destinat a identificar i sistematitzar tota la informació sobre el sòl no urbanitzable. El seu objectiu principal és donar suport a la planificació i les polítiques de la diputació –i dels municipis que en formen part– sobre aquests espais. El projecte SITXELL va començar fa dos anys i ja té definida tota l'estructura conceptual i tècnica i ha recopilat molta informació de base.

tem davant de molts sistemes que interactuen entre ells en cada lloc, i, a més, cada lloc té les seves variants. Prudència, doncs, perquè un cert grau d'incertesa és inherent a aquest tipus de gestió.

En segon lloc, els casos i experiències presentats configuren un mosaic d'escalas i dimensions diferents. Dimensió d'espai: Europa està farcida de ciutats mitjanes i en té algunes de força grans, però hi ha poquíssimes megalòpolis. Dimensió temporal: hi ha un gran contrast entre les antigues ciutats europees i les noves ciutats americanes, que tenen entre 100 i 200 anys, però que en aquests moments estan tenint un creixement molt acce-

Cada estil de vida, cada cultura, percep de manera diferent els espais, i el paisatge n'és un bon exemple

A Ciutat del Cap, a Sud-àfrica els governs, estan preparant una estratègia conjunta dirigida a preservar la biodiversitat que hi ha als límits de la ciutat

lerat, com és el cas de Mèxic D. F. o Sao Paulo. Dimensió de percepció: cada estil de vida, cada cultura, percep de manera diferent els espais. El paisatge n'és un bon exemple. El professional hi podrà veure aspectes biològics o hidrogràfics, però això mai pot negar el caràcter històric o simplement emotiu que altres ciutadans no experts hi puguin trobar.

Estem davant d'un tipus de coneixement aparentment esmicolat, però la traducció positiva d'això és la riquesa de la diversitat. De tota manera, el concepte de sostenibilitat ens proporciona algunes directrius que s'unifiquen amb una bona dosi

de sentit comú: seguir un desenvolupament urbà equilibrat; no considerar els espais lliures com a residuals, sinó com a principals per als ecosistemes; potenciar la connectivitat biològica i la continuïtat paisatgística, i donar prioritat a les actuacions en els espais més amenaçats. Així mateix, cal no oblidar el factor humà, perquè, com va dir en la cloenda del simposi Richard Forman, de la Universitat Harvard: "La cultura i el sentiment de comunitat hi tenen molt a dir." ■

Albert Punsola

La ciutat ha envaït amb la seva perifèria els àmbits rurals i, a la inversa, hi ha zones naturals completament envoltades per zones urbanes consolidades

